

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Peste douăzeci întreprinderi forestiere ardelenene în impas

Din cauza lacunelor legii muncii, întreprinderile forestiere ardelenene au ajuns în grave conflicte

Muncitorii forestieri din valea Mureșului pretind contracte colective și reglementarea muncii la opt ore

Instrucțiunile de aplicare a legii repaosului, prin care se prevede reducerea timpului de lucru la opt ore,

în întreprinderile forestiere de pe valea Mureșului a provocat grave complicațiuni

în urma încăpăținării lucrătorilor.

La întreprinderile forestiere din Valea Mureșului, ca și la altele de acest soi, timpul de lucru nu era reglementat, deoarece astfel de întreprinderi au diverse împărțiri de muncă, după împrejurările lor locale. În genere, timpul de lucru era stabilit pentru o durată de 11 ore.

Lucrătorii, după ce au apărut dispozițiile de aplicare a legii muncii, care reglementează durata muncii la opt ore,

nu au voit să lucreze mai mult de opt ore

sustinând, că noul timp de muncă este obligatoriu și pentru întreprinderile forestiere.

Proprietarii, argumentând, că în articolul 43, în care se înșiră întreprinderile, la cari se referă legea, nu sunt prevăzute întreprinderile forestiere și astfel acesta

sunt considerate între întreprinderile, pentru cari nu este obligatoriu timpul de lucru de opt ore,

prevăzut în dispoziții.

Lucrătorii au refuzat să accepte argumentele patronilor și

au pretins să ei-se achite salariile neschimbate lucrând opt ore la zi

de acum.

Inspectoratul Muncii, sesizat, a convocat pe reprezentanții patronilor și pe ai muncitorilor la o consfătuire în Toplița. Această consfătuire, care a avut loc în 10 Aprilie, nu a adus însă rezultatul dorit, intrucât reprezentanții muncitorilor au insistat pentru pretensiunile lor, fără să aibă în vedere argumentațiile patronilor.

La consfătuire lucrătorii au pretins și

contracte colective, pe baza pretențiunilor ce au prezentat

și astfel s'a convocat o a doua consfătuire la Târgul-Mureș pentru a se soluționa conflictul, ce-rându-se totodată și opinia Ministerului Muncii în această chestie.

Casa de Păstrare a Județului Bihor, cum a reușit să-și introducă acțiunile la bursa din Londra?

Am anunțat la timp, că acțiunile Casei de Păstrare a Județului Bihor, au fost introduse și la bursa din Londra.

Evenimentul se datorește dnei Roza Wertheimer, care este văduva decedatului Rotschild din Londra.

Dna Rotschild—Wertheimer originară din Oradea,

a intervenit să acorde Casa Rotschild pentru agricultorii din Ardeal o sumă de 500.000 franci

prin Casa de Păstrare a Județului Bihor, fiindu-i solicitată intervenția de către o delegație din Oradea.

Suma s'a acordat sub formă de împrumut ieftin cu 5.5 la sută,

deci foarte favorabil, dacă avem în vedere, că ce mari dobânzi se încasează la noi.

Casa de Păstrare a Județului Bihor de asemenea a reușit să incheie o tranzacție, prin care, la intervenția dnei Rotschild—Wertheimer,

a avut posibilitate să-și introducă acțiunile și la bursa din Londra

fiindcă o mare parte din acțiunile institutului a fost cumpărată chiar de familia Rotschild pentru o fiică din această familie.

Inventarierea uzinelor de fier din Hunedoara

— O nouă organizație la uzine —

Din Hunedoara ni-se comunică cumcă, în urma noii legi a minelor se face un nou inventar la minele și uzinele de fier din Hunedoara, din ordinul ministerului de comerț și industrie. — Aceste uzine vor căpăta o organizație cu totul nouă.

Az uj vámtörvény szerint a félígkész árukat kiszállíthatják az iparosok és a visszaérkező áruk után nem kell vámot fizetni

— Bukaresti szerkesztőségünk jelentése —

A pénzügyminiszterium értesítése szerint a régi vámtörvény reviziója rövidesen elkészül és ha az idő megengedi, úgy talán még e parlamenti ülészek alatt tárgyalás alá is kerül.

Az új vámtörvény végleges szövege még nincs készen és idáig csupán a főbb alapelvek kerültek nyilvánosságra, melyek szerint a pénzügyminiszteri bizottság a törvényt készíti.

A készülő törvénynek van egy pontja, mely nemcsak az árukat szállító kereskedőket és iparosokat érdekli, hanem az utazó publikumot is. A régi vámtörvény szerint az a vámtisztviselő, aki valamilyen vasutnál el nem vámol árut fedezett fel a fizetendő vám és büntetés egyrészét mint jutalmat kapta meg. Csakis így volt érthető, hogy a vámtisztviselők a kilátásban levő jutalom reményében

valóságos torturát járatnak a határokon utazó közönséggel és a legtöbb esetben felesleges módon molesztálták az országba érkező idegeneket.

Nem is beszélünk olyan esetekről, amikor az utasoktól a saját személyük részére vásárolt nyakkendőt, vagy harisnyát koboztak el és talán ugyanabban az időben, ugyanazon a vonaton ládászámra érkezett tiltott vámáru az országba.

Ugyanez a törvény gondoskodik arról is, hogy a határokon

az utasok ezentul nem lesznek kétszeres vámrevízióknak alávétve.

A két szomszédos ország vámtisztviselői együttesen fogják ezentul az utasok málháit átvizsgálni és ezzel nemcsak az utasok kétszeres molesztálása szűnik meg, hanem a vonatok-

nak a határokon való hosszú álldogálása is feleslegessé válik.

A készülő törvény még egy érdekes újítást is bevezet. Vannak egyes iparágak, melyek kényszerítve vannak arra, hogy a félíg kész árukat külföldi gyárakban készíttessék el.

Az új törvény alapján a félíg kész árukat az iparosok kiszállíthatják az országból és a visszaérkező kész áru után nem kell vámot fizetniök.

A Marosvásárhelyi Erdélyi Kereskedelmi és Hitelbank közgyűlése

A Marosvásárhelyi Erdélyi Kereskedelmi és Hitelbank múlt vasárnap tartotta meg 59-ik évi közgyűlését marosvásárhelyi székházában. A közgyűlésen gróf Teleky Arctur elnökölt, a részvényesek közül számosan voltak jelen. Gróf Teleky Arctur elnöki megnyitója után Nemes Elek vezérigazgató terjesztette elő a múlt évi üzleti évről szóló jelentését. A jelentés megállapítja, hogy a nehéz pénzügyi viszonyok ellenére a bank a hozzáforduló felek hitel igényeit fennakadás nélkül állandóan ki tudta elégíteni. A közgyűlés a jelentést elfogadta, ugyszintén a nyereség felosztására vonatkozó javaslatot is, mely szerint a részvényesek után 10 lej osztalékot fizetnek.

A közgyűlés ezután elfogadta a felügyelőbizottság jelentését, megadta a felmentvényt és az igazgatóságból kilépő Kemény Pál báró, dr. Fekete Gyula, Nemes Elek, báró Bálinthfi Károly és Keintzel Gusztávot egyhangulag ismét megválasztották. A részvényesek névben Nagy Endre mondott köszönetet Nemes Elek vezérigazgatónak, az igazgatóság ésfelügyelőbizottság tagjainak, nemkülönben a tisztviselői karnak.

A szentesített munkatörvény szabályozza a munkások és tisztviselők szabadságát és felmondását

A hivatalos lap legutóbbi számában megjelent az új munkatörvény szentesítéséről szóló királyi kézirat. A törvény tehát ezzel szentesítve van, életbeléptetése azonban mindaddig nem történik meg, amíg a törvény végrehajtási utasítása el nem készül. A végrehajtási utasítás még nincs kész, ám ez rövidesen megjelenik és ezután a törvény hatályba lép.

A munkaszerződések szabályozásáról szóló törvény rövidesen munkakódex, a csatolt területeken érvényben levő magyar ipartörvény igen sok rendelkezését helyezi hatályon kívül, a munkaviszony szabályozása terén forradalmi újításokat léptet életbe. A törvény első fejezete az inasszerződéseket tárgyalja. Megállapítja a szerződés természetét, alakját, tartalmát és tartamát is, szabályozza a munkaadók kötelezettségeit, nemkülönben az inas kötelezettségeit, a tanoncszerződés felbontásának módjait és a szerződés végrehajtásának az ellenőrzését. Ezen szakaszok szerint nem tarthatnak inasokat olyan iparosok, akik büntény vagy büncselekmény miatt véglegesen el lettek itélve. Inas csak írásban kötött szerződés alapján lehet tartani, a szerződés tartama négy évnél hosszabb nem lehet és az első két hónap próbaidőnek tekintendő. A munkaadó köteles az inast a szerződésben feltüntetett mesterségre megtanítani, köteles az inással szemben úgy viselkedni, mint családjával, gondoskodni a neveléséről, figyelemmel kíséreni egy a műhelyben, mint a műhelyen kívül a viselkedését és megvédeni a rossz bánásmód elől.

A munkások és tisztviselők szabadsága

A törvény szabályozza a munkások és tisztviselők szabadságát és felmondási idejét is.

A munkások szabadságidejére nézve a törvény kimondja, hogy olyan munkásnak, aki egytől három évig van alkalmazásban egy vállalatnál, évenként 7 napi szabadságra van joga az alatt az idő alatt a munkaadó rendes fizetését köteles részére kiutalni. Háromtól öt évi szolgálati idő után tíz nap, öttől tíz évi szolgálati idő után 14 napi szabadság jár minden munkásnak.

E szolgálati időn túl a munkás szabadságideje minden esztendei szolgálat után egy nappal növekszik, de évenként nem haladhatja meg a harminc napot. Abban az esetben, ha a munkaadó a szabadságot nem adná meg, úgy a munkás a szabadságidejére járó fizetés kétszeresét követelheti a munkaadótól. A szabadság idejére járó fizetést a munkában eltöltött legutolsó három hónapi

fizetés alapján állapítja meg.

A tisztviselők szabadságidejére nézve a törvény a következő rendelkezéseket tartalmazza:

Egytől három évi szolgálati idővel rendelkező tisztviselőknek évenként 10 nap, háromtól öt év között 14 nap, öttől tíz évi szolgálati időtartam után 21 nap jár.

E szolgálati időn túl minden esztendőben egy nappal nő a szabadságidő, de mint a munkásoknál, itt sem haladhatja túl a harminc napot. A törvény megjegyzi, hogy ez a szabadságidő minimális, tehát ennél kevesebb szabadságidőt nem adhat a munkaadó.

A felmondási idő

A tisztviselő felmondási idejére vonatkozólag a törvény kimondja, miszerint abban az esetben, ha a munkaadó és a tisztviselő között nem előre meghatározott időpontra történt a megegyezés, úgy mindkét félnek a következő felmondási időre van joguk:

egy hónapi felmondási időt biztosít a törvény olyan tisztviselők részére, akik hat hónaptól egy évig voltak alkalmazásban, három hónapot egytől öt évig, négy hónapot öttől tíz évig, hat hónapot tíztől 15 évi szolgálat után.

Ennél magasabb szolgálati idővel rendelkező tisztviselőknek minden évi szolgálatuk után még egy hónap felmondási idő jár, de a törvény kiköti, hogy a felmondási idő 12 hónapnál — egy évnél — több nem lehet. *Felmondani csupán minden hónap elsején lehet.* A törvény megtiltja egy a munkaadónak, mint a tisztviselőnek, hogy külön szerződésekkel a törvényben megállapított felmondási időt megrövidítsék. A felmondási idő alatt levő tisztviselők részére a munkaadó köteles szabad órákat biztosítani, hogy az illető tisztviselő új állás után nézhessen, de az e címen adott szabadórát végösszege a négy munkanapot nem haladhatja meg. Munkások részére e szabadságidő végösszege nem haladhatja túl a két napot.

Végkielégítés

Az alkalmazott halála esetén az özvegy vagy kiskorú gyermekei egyhónapi fizetésre tarthatnak igényt, ha az alkalmazott legalább egy esztendeig volt állásban. Egytől három évi szolgálat után két hónapi vég-

kielégítés jár, ennél magasabb szolgálati idővel rendelkező alkalmazottak hátramaradottjai három hónapi végkielégítésre tarthatnak igényt. *A munkások felmondási ideje 14 nap.* A törvény intézkedéseket tartal-

maz a munkások és tisztviselők fizetésének lefoglalására nézve is. A munkások fizetésének csupán két tizedrésze foglalható le, míg a tisztviselők fizetésének egyharmadrészét lehet lefoglalni.

Banca Populă din Braşov îşi sporeşte capitalul la 60 milioane

Adunarea generală a institutului va avea loc în 14 Aprilie

Dela redacţia noastră din Braşov

Banca Populă din Braşov şi-a convocat adunarea generală pe ziua de 14 Aprilie,

intenţionând să-si urce capitalul dela 15 la 60 milioane

în urma dezvoltării uriaşe, ce a înregistrat.

Urcarea capitalului a fost necesară şi pentru alimentarea celor patru filiale, ce are marcanta bancă în regiunea sa.

În convocare institutul mai evidentiază şi

succesul tratativelor de fuziune, pe cari le-a ur-

mat cu trei bănci din provincie

şi care urmează a se sancţiona de către adunarea generală.

În bilanţul publicat institutul evidentiază la depuneri 152 milioane, înregistrând

o circulaţie anuală de trei miliarde lei

şi un profit net de 4,471.000 lei.

Direcţiunea băncii, în frunte cu de *Bela Martos*, director executiv, continuă o politică bine chibzuită pentru concentrarea capitalului, care are menirea să satisfacă cererile de credit ale regiunii.

Noui dispoziţii pentru taxarea dividendelor

Instrucţiunile Ministerului de Finanţe pentru aplicarea legii sporirei impozitului mobil pe dividende

Pentru a forma o normă unică în vederea taxării veniturilor de dividende potrivit principiului înscris în art. 25 din legea contribuţiunilor directe, Ministerul de Finanţe stabileşte că dreptul Statului pentru

impozitul mobil asupra veniturilor din dividende şi tantieme ia naştere din ziua, când aceste venituri au devenit exigibile.

Cum chestiunea nu se poate pune decât pentru societăţile anonime, cari singure împart asemenea venituri, potrivit art. 156 pot. 1 şi 183 aliniat. 1 din codul comercial,

dividendul nu este exigibil, decât după ce bilanţul societăţii a fost aprobat

de către adunarea generală.

Bilanţurile societăţilor anonime privind gestiunea anului 1928 şi cari se încheie la 31 Decembrie 1928, se aprobă de către adunarea generală, ce se ţine în deobşte în anul 1929, cu care prilej se fixează şi dividendul, care din acel moment devine exigibil în sensul principiului prevăzut la art. 25 din legea contribuţiunilor directe.

Rezultă deci că materialmente

DIANA sósorsesz, vezérképviselőt „GEA“ KRAYER. Főlerakat Balkán Impex, TIMIŞOARA.

e cu neputinţă ca dividendul rezultat din operaţiunile anului 1928 să devină exigibil înainte de 1 Ianuarie 1929

şi deci sporul legal intră în vigoare dela 1 Ianuarie 1929.

În acest sens trebuie înţeleasă şi aplicată legea relativă la sporirea impozitului mobil pentru veniturile suscitute.

A malomiparosok újból a központi eladási iroda problémájával foglalkoznak.

A romániai malomipar képviselői között már a múltban is élénk vitára szolgáltatott alkalmat a kartell megalakításának gondolata. Amint megirtuk, a probléma megvalósítását nem lehetett realizálni, mert a vidéki malmok kifogásokat emeltek ellene. Most, hogy a malomipar válsága még súlyosabb stádiumba jutott, újból előtérbe került a terv megvalósítása. Az ötlet kivételét a Bányászat két legelőkelőbb nagymalma a Prohászka Testvérek és a Bega malom vette kezébe. A kezdeményezők központi eladási iroda létesítését tartják célszerűnek, amely a buza és a liszt vételi, illetve eladási árát szabályozná. *A döntés ebben a kérdésben a jövő hónapban lesz meg, mikor a malomiparosok kongresszusukat fogják megtartani Temesváron.*

A R. H. V. memoranduma a moratórum kiterjesztése és a kényszeregyezési eljárás visszaállítása érdekében

A kényszeregyezési eljárás megszüntetése veszélyezteti a hitelezők érdekeit

A Romániai Hitelezők Véd-egylete a napokban memorandummal fordult az igazságügy, a kereskedelmi és iparügyi miniszterekhez a kényszeregyezési eljárás Erdély és Bánát területére való visszaállításáért.

A memorandum felemlíti, hogy

egész Európában csak Bulgária, Görögország és Románia azok az államok, melyekben a gyakran előforduló csődök megelőzésére még mindig nincsenek törvényes intézkedések.

A csődeljárás, — mondja a memorandum — annyira nehézkes és alkalmatlan a fizetéseképtelenségbe jutott vállalatok helyzetének kibontakozására, hogy

a hitelezők ma már nem is merik a csődkérelést megkockáztatni. A kolozsvári törvényszék átvétele után készült táblázatából ugyanis kiviláglík, hogy 36 fizetéseképtelenségi esetből a hitelezők csak egyetlen csődnél jutottak követeléseik 5 százalékához, míg a többi esetekben a csődtömeg gondnok és csődeljárási költségek teljesen felemésztették a csődvagyont.

Hét esetben a csődvagyont több mint egymillió lej aktívát foglalt magában, a hitelezők azonban dacára a tekintélyes aktívának, egyetlen banit sem kaptak követeléseikből.

A csődeljárás annyira nem felel meg a kereskedelem céljainak, hogy a rosszhiszemű adónak egyenesen fegyverül szolgál hitelezőivel szemben. Igen gyakran maga az adós fenyegeti a hitelezőt, a csődkérés beadásával, mert nagyon jól tudja, hogy csődelrendelése után a hitelező teljes követeléséről lemondhat. Ezen kedvező alkalmat a rosszakaratu adósok arra használták föl, hogy fizetéseiket minden komolyabb ok nélkül beszüntetik és föl-szólítják a hitelezőket egy bizonyos minimális kielégítési kvóta elfogadására. A kényszeregyezési eljárásban levő hitelező pedig kénytelen a felajánlott kvótát elfogadni, mert ha az adós fenyegetéseit beváltja, egyáltalán nem jut követelésének még töredékéhez sem.

Legfőbb baj az, hogy

az ilyen illegális ténykedések ellen semmiféle törvényes védelem nem áll rendelkezésére a hitelezőnek, mert bár az Erdélyben érvényben lévő magyar büntetőtörvény szankciókat állapít meg, azonban ezek a szankciók az imperium átvétele óta csak papíron léteznek.

Az adósok ezeken kívül még más módzatait is kitalálták annak, hogy miképpen lehet tartozásaiktól minden törvényes következmények nélkül megszabadulni. Erdély nagyobb városaiban mind sűrűbben fordulnak elő betöréses lopások, tüzesetek, az áruk árverezésen való eladása, fiktív tartozások alapján. Sőt

az utóbbi időben az adótörvény igénybevételével is nagyszerűen játszó ki a hitelezőket. Milliókat érő raktárakat hagynak százezer lejes adóhátrálék miatt elárvereztetni, mely árverésen az adós megbizottai potom áron vásárolják meg a vagyontokat érő raktárakat.

Mindezideig azonban egyetlen esetben sem történt intézkedés, mely ezt megakadályozhatta volna, vagy legalább is megfelelő büntetéssel sújtotta volna az ilyen adósokat,

A rosszindulatu adós agyafurt machinációinak egy klaszikus példája történt Kolozsváron. Egy adós levelet irt ko-

lozsvári hitelezőinek, melyben bejelentette fizetéseképtelenségét és minimális kiegyezési kvótát ajánlott föl, megemlítve, hogy amennyiben ezt az ajánlatát nem fogadják el, úgy az egész árukészletét át fogja szállítani Magyarországra. Miután a hitelezők nem fogadták el a felajánlott kiegyezést, az adós kéz alatt eladta egész árukészletét, — üzlethelyiségét bezárta — s mire a csődeljárást a nevezett ellen megnyitották, az üzlet már sehoh sem volt található. Ez a kereskedő kiakart menni Magyarországra, azonban figyelmeztették, hogy amennyiben állandóan Magyarországon tartózkodik, úgy a magyarországi hitelezői a magyar törvények alapján kérni fogják le-tartóztatását. Erre a kereskedő nyugodtan élt az árúért kapott pénzből és dacára annak, hogy két éve feljelentés van ellene, semmi intézkedés nem történt, sőt az eddigi ügyvédi költségeket is, mely már harmincezer lejre rug, a hitelezők kellett megfizessék.

A fentiek alapján

a Romániai Hitelezők Védegylete kéri Erdély és Bánát, esetleg egész Románia területére is a kényszeregyezési eljárás bevezetését, illetve visszaállítását.

Ennek szükségessége főképp Erdély és Bánát területén mutatkozik, ahol a csődeljárások megelőzésére jelenleg semmiféle törvényes forma nincs.

Uniunea Creditorilor solicită apărarea creditelor

Introducerea procedurii de concordat preventiv și înlocuirea avocaților la supraveghierea averilor în faliment cu oameni de specialitate

Uniunea Creditorilor din România, cu sediul în Cluj, a solicitat introducerea concordatelor preventive printr'un memoriu, adresat Ministerului de Justiție și Ministerului de Industrie și Comerț,

arătând sistemele de concordat preventiv, cari sunt în vigoare în toate țările modern organizate,

pentru evitarea falimentelor.

Uniunea în memoriu susține, că s'ar părea mai plauzabilă

reintroducerea vechei procedurii de concordat forțat,

care a fost scos din vigoare în Ardeal și Banat în anul 1925 de către guvernul liberal, fără să se înlocuiască cu altul.

Uniunea nu este pentru reintroducerea integrală a vechei procedurii, ci pentru

o modificare esențială, după cerințele actualelor împrejurări

ca și în alte țări moderne.

Pentru supraveghierea averii Uniunea susține că nu sunt potri-viți avocații

fiindcă ei nu pot exercita control continuu.

În continuare Uniunea mai susține, că pentru supraveghierea averii sunt potri-viți numai atari oameni respective atare organe, care: controlează prin omul lor de încredere ținut permanent eșitele și intratele mărfurilor; știe a dirigea în mod permanent mersul comerțului debitorului,

aprobând sau refuzând anumite tranzacțiuni

și în fine: ține cu toți creditorii o legătură permanentă și nemijlocită. Față de aceștia credi-

torii au cea mai mare încredere astfel că nefiindu-le teamă de indiscrețiune îi comunică tot ceace știu, au auzit, gândesc etc. despre creditorii și despre adevărul căroră acest organ caută a se convinge.

Atari organe sunt asociațiile de creditorii, cari pe lângă o organizare și conducere corectă corespund perfect acestui scop.

Memoriul se încheie cu mențiunea, că atari organizații sunt și la noi și au oameni de încredere în foarte multe locuri și deci ar fi recomandabil, ca aceste organizații să se estindă asupra întregii țări.

Morarii pentru reînființarea organizației morarilor

Acțiunea o reincep din nou reprezentanții marilor mori „Bega“ și „Prohaszka“ din Timișoara

— Dela redacția noastră din Timișoara —

Reprezentanții morilor, după desființarea sindicatului ce au avut în trecut, au ajuns din nou la convingerea, că

numai printr'o nouă organizație vor reuși, ca să elimineze concurența ilioială, ce dănuiește între mori

în urma imposibilităților de export.

Reprezentanții morilor „Bega“ și „Frații Prohaszka“ din Timișoara, în actuala gravă situație, încercând o reorganizare a industriei morăritului, au inițiat acum

înființarea unui birou central de desfacere a produselor industriei morăritului

pentru a înlătura divergintele, ce continuă să se manifesteze pe piața făinei.

În actualele împrejurări s'a inițiat din nou

convocarea unui congres pentru a se soluționa exportul și comerțul produselor morăritului

ca să se poate elimina vehe-menta concurență dăunătoare, cere se desfășore între mori, din cauza lipsei posibilităților de export.

A bănsági terménypiac

A bănsági terménypiacon a buza ára ma 800—850 lei, jugoszláv buzáért 800—810 lejt fizetnek Zsombolya elvámolva. Magyar buzáért 820—830-at elvámolva határállomásokon, a tengeri üzlet lanyha. Külföldről alig van érdeklődés s miután hizlalók nálunk kevesen vannak, a belföldi fogyasztás nagyon minimális. Zabban alig van üzlet. A kínálat erős. Árpában nincs üzlet. A burgonya-üzlet elég élénk, az árak kissé lanyhák. Napraforgómag keresett cikk volt. 720 lejért mutatkozott üzlet. Tökmagban élénk a forgalom 18—50 lejnél üzlet.

Autonizált főkönyvelőt keres

nagy iparvállalat nagy gyakorlattal, azonnali belépésre. **Román—magyar—német nyelvtudás** megkívánatik. Ajánlatokat a kolozsvári Friss Ujság kiadóhivatalába kérünk „Existencia“ jelígre.

Incurajarea lucrărilor agricole

Sporirea randamentului forestier

— Dela redacția noastră din București —

Marția trecută s'a ținut la Ministerul de Agricultură, sub președinția d-lui ministru I. Mihalache, prima ședință a Consiliului superior pentru îndrumarea și intensificarea producției solului și apelor țării.

Ședința a fost deschisă de către d. ministru I. Mihalache care a arătat că a convocat Consiliul Superior de îndrumare și intensificare a producției pentru a avea un schimb de vederi cu membrii acestui Consiliu în ce privește constituirea, organizarea și funcționarea lui, precum și pentru a se aviza asupra sumei pe care Ministerul Agriculturii o va lua din tranșa de 10,000.000 dolari a împrumutului, cu scopul de

a se investi în lucrări cu caracter public și imediat productiv

în domeniul agriculturii naționale.

A arătat apoi scopul acestui Consiliu și programul său de lucru, sarcina ce o are de a coordona și armoniza activitatea diferitelor servicii din minister menținând tot odată legătura cu agricultura practică în vederea măsurilor de luat pentru

intensificarea producției agricole naționale în general.

Dând lămuririle cerute de d. I. Cămarășescu, dr. Constantinescu, I. P., Măndru și Ionescu Brăial în privința întregirii Consiliului d. ministru I. Mihalache a mai arătat că nevoia acestui Consiliu a fost de mult simțită și că după avizul Consiliului Superior Legislativ el nu are decât un caracter administrativ și consultativ. Pentru moment a fixat numărul membrilor la 26 urmând ca ulterior să se completeze pe măsura necesităților cu un număr mai mare de membrii. Constituirea și funcționarea acestui Consiliu va fi mai târziu legiferată ținându-se seama și de experiența ce se va face între timp.

Trecându-se la ordinea de zi dl ministru Mihalache s'a referit la tranșa de 10,000.000 dolari,

circa un miliard cincisute milioane lei destinată lucrărilor publice cu caracter productiv.

A citat ramurile de producție din domeniul agricol ce au nevoie de finanțare ca: Silvicultura propunând

o exploatare a pădurilor prin cooperatie sau regie mixtă

deschideri de canale, etc., îmbunătățiri funciare privind în deosebi lucrările de scurț durată și cu caracter imediat productiv. În rezumat dsa a citat îmbunătățirile ce ar urma să execute din tranșa de mai

sus, lăsând pe acelea ce pot fi soluționate prin capitalurile streine.

Dl C. Ofran ad-torul Casei Pădurilor a expus nevoile reclamate și în domeniul silvic. Dsa a propus în vestirea unui capital deosebit de disponibilitățile bugetare utilizat pentru lucrări cu caracter urgent în vederea sporirii randamentului forestier. A subliniat

nevoia deschiderii drumurilor de exploatare în munții din părțile Motilor

în vederea amenajării masivelor păduroase de prin acele părți. Asupra acestei chestiuni

Intreprinderea D. & W. Korner transformată în societate anonimă

— Dela redacția noastră din Timișoara —

Am arătat deja că firma D. et W. Korner din Timișoara se transformă în societate pe acții. Societatea s'a constituit cu capitaliștii: Dr. Al. Nobel, avocat; Desideriu Mátray, director de bancă; Hugo Nemes, director de bancă; Mihail Latter, fabricant de cărămizi; Micșa Abraham, comerciant de piei crude; David și Wilhelm Korner.

Frații Korner au aprovizionat cu păr și lână din România firma Lindenheimer, care își are sediul în Frankfurt. În anul 1926, pe piața de păr a survenit o mare depresiune, încât

firma din Frankfurt a fost nevoită să-și desființeze secția de aprovizionare din România.

au luat parte la discuție dnii Ministru I. Mihalache care a arătat că în afară de munții Motilor întreaga regiune forestieră din părțile Maramureșului suferă de aceleași neajunsuri, C. Stoicescu, dr. Antipa și C. Sachelaride, hotărându-se ca dl ad-tor al Casei Pădurilor să facă propuneri concrete dlui Ministru asupra celor discutate.

Dl Georgescu directorul Îmbunătățirilor Funciare a făcut o expunere asupra punerii în valoare a terenurile inundabile.

A arătat stadiul actual al lucrărilor întreprinse în această direcțiune și tot ce trebuie să se mai facă asupra drenajelor și irigațiilor.

Frații Korner însă au rămas în România și împreună cu comerciantul de piei crude Micșa Abraham și-au deschis un magazin de piei crude și o spălătorie de păr și lână, în Timișoara, finanțati de către unii bancheri, pe cari i-am indicat la început, că au devenit acționari și membri în consiliul de administrație la întreprinderea Korner.

Intreprinderea, în urma noiei ranzației

promite a-și continua dezvoltarea mai intensiv, având la dispoziție capital mai mare,

care îi dă posibilitatea să-și continue dezvoltarea plănuită.

Husz erdélyi fűrészvállalat üzembeszűntetése fenyeget a nyolcórás munkaidő vitás kérdése miatt

A marosvölgyi fűrészüzemeknél a munkások önhatalmulag bevezették a nyolcórás munkaidőt és kollektivszerződést követelnek

A nyolcórás munkaidőről szóló törvény végrehajtási utasítása, amely az ipari üzemeknél mindenütt életbe lépteti a nyolcórás munkaidőt, a marosvölgyi fűrésztelepeken egy, *ma még beláthatatlan következményű konfliktusnak volt előidézője.* A marosmentifűrésztelepeken ugyanis is éppugy, mint az ország többi faüzeménél a munkabeosztás az egyes anyagfeldolgozó üzemeknél nem volt egységes. Amíg az *anyagterén és rönkterén* főleg az *akkord-munka* volt bevezetve, addig a fűrésztelepeken, illetőleg fűrészüzemekben a munkaidő általánosságban napi 10-11 óra volt. Amikor március közepé a *Monitorul Oficial* közölte a washingtoni nemzetközi egyezmény alapján életbe léptetett nyolcórás munkaidőről szóló törvény végrehajtási utasítását, a marosmentifűrésztelepeken a munkások beszüntették a nyolcórán felüli munkát és köztölték a munkaadókkal, hogy

ragaszkodnak a nyolcórás munkaidő pontos betartásához.

A munkaadók a bejelentést nem vették tudomásul, hivatkoztak arra, hogy a végrehajtási utasítás 43-ik szakasza,

amely felsorolja mindazokat az iparvállalatokat és üzemeket, ahol a nyolcórás munkaidőt be kell tartani, nem tesz említést a fűrészüzemekről és így nyilvánvaló, hogy a fűrészüzemek azokhoz a szezonüzemekhez tartoznak, ahol a nyolcórás munkaidő betartása nem kötelező.

A munkaadók érvelésével szemben a munkások továbbra is megmaradtak álláspontjuk mellett és

követelték, hogy a heti-béreket változatlanul folyósítsák,

vagyis a munkaadók ugyanazokat a béreket fizessék napi nyolcórás munkaidő mellett, mint a napi 10-11 órás munkabeosztásnál. Az érdekelt üzemek a konfliktus eliminálására a munkaügyi felügyelőséget kérték fel, aki Toplicára hívta össze a munkaadók és munkások megbízottai a nyolcórás munkaidő respektálásán kívül új munkabér-feltételek megállapítását is kérték.

Követelték, hogy a három évvel ezelőtt megszünt kollektiv szerződést a munkaadók kössék meg a munkásokkal.

A munkabérfeltételek során

szerepél egy harminc-ötven százalékos munkabéremelés is. A bejelentés váratlanul érte a munkaadók megbízottait és ezért nem foglalhattak állást a kollektiv szerződés kérdésében, hanem április 19-ére újabb értekezletre hívták meg a munkások megbízottait Marosvásárhelyre.

Ami a nyolcórás munkaidő kérdését illeti, a munkaadók a toplicai értekezleten bejelentették, hogy ebben a kérdésben a végrehajtási utasítás 42. szakasza értelmében a minisztériumtól kérik ki a döntést. Ez a szakasz ugyanis kimondja, hogy a vitás esetekben a legfelsőbb munkaügyi tanács véleményezése alapján

a munkaügyi minisztérium dönt a nyolcórás munkaidő kérdésében.

A munkások a bejelentést nem vették tudomásul, ők már döntöttek ebben a kérdésben akkor, amikor életbe léptették a nyolcórás munkaidőt.

Ugy a nyolcórás munkaidő, mint a kollektiv szerződés kérdése tehát a marosvásárhelyi egyeztető tárgyaláson fog eldőlni. Egyelőre, sajnos, nagyon kevés remény van az ellentétek áthidalására, mert a munkások ragaszkodnak követelésükhöz, a munkaadók pedig arra hivatkoznak, hogyha a nyolcórás munkaidőt az üzemeknek be kell vezetni, akkor a romániai favállalatok, amelyek ma is erős küzdelmet folytatnak külföldi piacaik fenntartásáért, hátrányos helyzetbe jutnak a jugoszláv és lengyel versenytársakkal szemben, amelyek 10, sőt 12 órás munkanappal dolgoznak, mivel ez a két állam a washingtoni egyezményt nem tette magáévá. Összesen husz fűrészüzem és hat-ezeröttszáz munkás konfliktusáról van szó. A munkaügyi minisztérium döntése mindenesetre nagyjelentőségű lesz, elsősorban azért, mivel a nyolcórás munkaidő kérdése nemcsak Erdélyben, hanem a regáti favállalatoknál is eldöntetlen kérdés.

Az Electrica 40 százalékos egyezségi kvótát ajánlott fel hitelezőinek

A fizetési nehézségekbe jutott kolozsvári Electrica cégnek a hitelezőkkel folytatott tárgyalásai eredménnyel kecsegtettek. A cég negyven százalékos egyezségi kvótát ajánlott fel hitelezőinek, melyett a hitelezők nagyrésze el is fogadott. A megállapodás szerint a hitelezők vennék át a cég üzletét és raktárait s ők is árusítanák ki. Az üzlet átvételére nézve több kedvező ajánlat érkezett.

Okl. mérnök

sok évi üzemi és kereskedelmi praxissal

vállalná jobb cégek képviselőjét

Erdély és Bánát, vagy a Regát részére. — Rentábilis üzembe személyes közreműködés mellett

betársulna.

Szives megkeresést „Lelkiismeretes mérnök jelígre a kiadókba kér.

Firma Frații Schlosser din Timișoara și-a lichidat pierderea din insolvența fabricii Krausz

Societatea de comerț de piei cru-de Frații Schlosser din Timișoara și-a încheiat bilanțul pe anul 1928 cu

o pierdere de 2.548.106 lei,

având un capital de 12 milioane. Firma a fost cointeresată la insolvența fabricii de piele Frații Krausz din Timișoara,

cu 3½ milioane, din care pierderea cea mai mare parte figurează în bilanțul din 1928.

Intreprinderea astfel

și-a lichidat în bilanț la pierderi pretensiunea,

pe care o are la insolvența fabricii Frații Krausz din Timișoara.

Firma Emerich Péterffy din Oradea și-a deschis un nou magazin

Dl. Emerich Péterffy — după cum publicasem, ajungând în insolvență,

a reușit să încheie acord forțat cu creditorii săi

și astfel continuându-și activitatea în magazinul din str. Lată, a avut posibilitate, ca să-și mai deschidă acum și

un magazin engrosist și detalist de piei

în str. Avram Iancu No. 11. Oradea-Mare.

Dl. Péterffy, în branșe este cunoscut, ca un om agil și isteț și a produs mare senzație în cercurile din Oradea cu noua întreprindere.

A magyarszági telefondíjak részletes tájékoztatója

Megtörtént a telefonzónák beosztása

Az április elsejével Magyarország és Románia között megindult telefon-forgalom feltételeit mindaddig csak nagy általánosságban ismeri a közönség s ezért helyénvalónak látjuk ezeket postafőnökségtől kapott beható információk alapján részletesen vázolni. A távbeszélő-forgalomra vonatkozó egyezmény Romániát 3, Magyarországot 2 zónára osztja, amelyekre nézve a díjszabás különböző. A három romániai zóna a következő:

I. Temes-Torontál, Arad, Bihar, Szilágy, Szatmár, Máramaros, Beszterce-Naszód, Szamos, Kolozs, Maros, Torda-Aranyos, Kisküküllő, Alsófehér, Hunyad, Szeben, Szörény;

Mehedinți és Gorj megyék.

II. Dolj, Brassó, Valcea, Fogaras, Nagyküküllő, Udvarhely, Csik, Piatra-Neamț, Campolung, Radauți, Storojinet, Cernaui, Hoțin, Dorohoi, Botosani, Suceava, Bacau, Putna, Falticeni, Romani, Iasi, Vaslui, Tutova, Tecuci, Háromszék, Ramnicul-Sarat, Buzau, Prahova, Ilfov, Dambovița, Vlasca, Teleorman, Romanai, Arges, Olt és Muscel megyék.

III. Durostor, Caliacra, Constanta, Ialomița, Braila, Tulcea, Covarlui, Ismail, Cetatea-Alba, Cahul, Tighina, Falcu, Lapusna, Orhei, Balti és Soroca megyék.

A magyarországi zónák ezek: I. Arad, Bereg, Békés, Bihar,

Csanád, Csongrád, Hajdu, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs, Szatmár, Torontál, Ugocsa, Ung és Zemplén vármegyék.

II. Abaujtorna, Bácsbodrog, Baranya, Borsód, Esztergom, Fejér, Gömör, Győr, Heves, Hont, Komárom, Moson, Nógrád, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Pozsony, Somogy, Sopron, Tolna, Vas, Veszprém és Zala vármegyék.

A rendes beszélgetések díjszabása háromperces egységként arany frankban egy arany frankot 35 lejjel számítva a következő:

Az I. magyar és I. román zóna között 3:20; az I. magyar és a II. román zóna között 3:50; az I. magyar és a III. román zóna között 5—. A II. magyar és I. román zóna között 3:60; a II. magyar és II. román zóna között 4:20; a II. magyar és III. román zóna között 5:40.

Az este 7 órától reggeli 8-ig tartó napközre nézve leszállított díjat állapítottak meg, amely csak három öföde a rendesnek. A rendes beszélgetésen kívül van sürgős és villámbeszélgetés, amelyeknek tarifája három, illetőleg tízszerese a rendes beszélgetés díjának. A Magyarországgal való beszélgetéseknek elsőbbségük van a belföldi magánbeszélgetésekkel szemben. A sorrend,

amelyben a telefon-személyzetnek kapcsolnia kell, mostantól fogva ez: állami beszélgetés Magyarországgal, villámbeszélgetés, sürgős beszélgetés Magyarországgal, belföldi állami beszélgetés, rendes beszélgetés Magyarországgal s végül a rendes belföldi beszélgetés. Havi abonement is lehetséges minden napnak egy megállapított időpontjára, még pedig reggel 8-tól este 7-ig a rendes díj háromszorosáért, este 7-től reggel 7-ig pedig a rendes tarifa feléért. Az abonementet a székhelyhivatalok útján a postavezérgazgatóságtól kell kérelmezni.

A Magyarországgal való telefon-forgalmát három romániai központ közvetíti és ellenőrzi: Temesvár, Nagyvárad és Kolozsvár. Temesvár Aradot, Lugost, Dévát, Craiovát és Bucureștii kapcsolja, Nagyvárad Szatmárt, Nagykárolyt, Máramarosszigetet, Nagybányát és Zilahot, Kolozsvár pedig Brassót, Fogarast, Nagyszeben, Gyulafehérvárt, Segesvárt, Székelyudvarhelyt, Dészt és Marosvásárhelyt.

Azok számára, akiknek nincs telefonjuk, fennál az értesítés, azaz a készülékhez-hívás lehetősége s ennek díja a rendes beszélgetési egységár egyharmada.

Mególcultak a sár- és hócipők

A temesvári „Palma” Rt. leszállított árban szállít Wimpasing cipőket

A világhírű Vereinigte Gummivarenfabrik Wimpasing, amelynek romániai vezérképviselője a „Palma” Kautsuc Rt. Timișoara cég kezében van, ezidén

kiváló minőségű hó- és sárcipőt hozott a piacra legszebb kivitelben.

A gyár alkalmazkodott a mai viszonyokhoz és

árait lényegesen leszállította.

A Wimpasing hó- és sárcipő

bevezetett márka, amely ugyár tekintetében mint minőségileg is versenyképesnek bizonyult.

A temesvári „Palma” Rt., mint a Wimpasing cég romániai képviselője

leszállított árban folytatja a kitünő minőségű hó- és sárcipők szállítását,

hogy a közkedveltségnek örvendő gyártmányokkal minde nélkül további tért hódíthasson.

A Brassói Népbank Részvénytársaság

Vagyon

Mérleg 1928. december 31-én

Teher

Pénztárkészlet			Részvénytőke		15,000,000
Kézpénz és effektív idegen pénzek	5,716.807 23		Tartalékok:		
Bankoknál	8,627.516 22	14,344.323 45	Rendes tartalék	5,200.000	
Váltók		95,842.880 27	Kétes követelések tartaléka	1,000.000	
Folyószámlák bankszerű fedezettel		71,283.289 60	Nyudgijalap	1,127.250	7,327.250
Adósok különféle fedezettel		1,577.965 50	Betétek:		
Ertékpapírok (saját)		845.849 98	Könyveskékre	130,731.004 71	
Ingtalan			Folyószámlán	21,437.567 80	152,168.572 51
Főintézet	5,344.901		Fel nem vett osztalék		384.207 75
Csikszereda	1,200.000		Visszleszámitolás		
Bölon	133.843	6,678.744	Banca Națională Românie-nél	5,000.000	
Leltár	1,953.139 67		Más intézetnél	7,843.509	12,843.509
10% leírás	195.313 67	1,757.826	Átmeneti		835.639
			Nyereség előhozat 1927-ről	106.825 73	
			Tiszta nyereség 1928 évre	4,364.874 81	
				4,471.700 54	
			Kétes követelések tartalékába helyezve	700.000	3,771.700 54
		192,330.878 80			192,330.878 80

Brassó, 1928 december 31-én.

Könyvelésért:

Joó Győző s. k. igazgató.

Barthos Béla s. k. vezérigazgató.

Dietrich Károly s. k. autorizált főkönyvelő.

Simay Gerő s. k. elnök.

Dr. Szele Béla s. k. alelnök.

Dr. Harmath Zoltán s. k. ig. tag.

Nagy József s. k. ig. tag.

Bajkó Barabás s. k. ig. tag.

Goldfinger Adolf s. k. ig. tag.

Molnár Károly s. k. ig. tag.

Sárosy Lajos s. k. ig. tag.

Szabó Béni s. k. ig. tag.

Jelen Mérlegszámlát átvizsgálta és helyesnek találta:

A felügyelőbizottság:

Király Lajos s. k. f. ü. b. tag.

Lusztig Marcell s. k. f. ü. b. tag.

Száva Pethő s. k. f. ü. b. tag.

Racionálizmus és dumping

Irtó: Diamant Izsó
az „Industria Sármei” vezérigazgatója.

II.

A technika folytonos fejlődése, mely legfőképpen az Egyesült Államokban, de az utóbbi években már a kontinensen is éreztette hatását, az e téren elért eredményeket hihetetlen mértékben felfokozta és olyan területekre vitte át, melyeket a racionalizmus számára eddig hozzáférhetőnek nem tartottunk.

Má már egészen természetesnek találjuk, hogy bizonyos cikkek, melyek a mindennapi szükséglet tárgyát képezik, az eddiginél összehasonlíthatatlanul rövidebb idő alatt állíttatnak elő, — és már nem is nagyon csodálkozunk azon, ha a fő- és szövőgépek, modern öntődeberendezések és az u. n. automaták teljesítményeiről hallunk, melyek nemcsak a kézműipar teljesítményéhez, hanem a még csak 50 évvel ezelőtt is alkalmazott ipari eljárásokhoz viszonyítva, bámulatosak.

Mig p. o. ezelőtt 40—50 évvel egy szakavatott munkás egy nap alatt 500—600 láncszemet tudott csak nehéz munka árán előállítani, addig ma a gépi munka révén egy munkás azt 8—10 perc alatt végzi el. Ha most még egy mult századbeli nyomdai gépet egy legújabb típusu rotációs géppel hasonlítunk össze, akkor mindent elmondottunk, amit összehasonlításképpen e tárgyról elmondhatunk.

Ford detroiti üzemében a készleten lévő összes nyersanyag, félterménynek és készterménynek átlagos értéke az üzem csak 14 napos forgalmának értékével egyenlő, ami nyilvánvalóan kamatban óriási megtakarítást jelent.

De még meglepőbb az az eredmény, melyet az angol állattenyésztők értek el, akiket az amerikai fagyasztott-hus exportőrök konkurenciája arra késztetett, hogy a hizó-állatokat 3 év helyett 1½ év alatt neveljék fel és még ennek a husnak az u. n. „baby-beef”-nek a minőségét is feljavították, hogy a konkurencia ellen kellőképpen védekezzenek; Kanadában megtanulták az árpanak egy olyan fajtáját termesztetni, mely már 110 nap alatt érik, ami által a gabonatermelő terület határát észak felé tolták ki és ezáltal a természet fokozásának szinte mérhetetlen lehetőségeit teremtették meg.

Ezekben a példákban a racionalizálásnak olyan újszerű és távoli lehetőségeit látjuk, melyek már kívül esnek a technikai elképzeléseink eddigi szféráján.

A termelési költségek leszállítása — tehát a racionalizálás fenti példái szerint főképpen a következő módokon érhető el:

- a) a készáru előállításához szükséges nyersanyag mennyiségének redukálása által;
- b) idő, illetőleg kamat-megtakarítás által (a minőség egyidejű feljavítása mellett);
- c) a termelésnek egy olyan mesgyére, térre való áthelyezése által, mely eddig kihasz-

nálatlanul maradt; ez új tér nemcsak területi értelemben veendő, hanem a technika területeire is vonatkozik: a felfedezések helyét ma találmányok foglalják el;

d) a legszembetűnőbb és legköznapibb példája a racionalizálásnak az, amikor új gépek és rendszerek révén emberi energiát takarítunk meg és így a termelt egységre eső béreket leszállíthatjuk. Már pedig ahol munkát spórolunk, ott munkást is spórolunk és ez az oka annak, hogy a racionalizmus még ma is támadásokban részesül, munkásokat feleslegessé tevő tendenciája miatt.

Németországban az utolsó 3 évben az ipari munkások száma 2—3 százalékkal csökkent, ezzel szemben a produkció 7—8 százalékkal emelkedett. — Az Egyesült Államokban a produkció emelkedését szintén 6—8 százalékkal állapították meg. A háború előtt a vasiparban általában a termelésnek 10, évenként 50 százalékos emelkedésével számoltak, — a valóságban Németországban még nagyobb volt ez az emelkedés, minthogy a konzum 1900—1927-ig ötszörösre emelkedett, míg a munkások száma ez idő alatt csak megkétszereződött. Ennek a racionalizálásra alapozott fejlődésnek sikerült a termények árát lenyomni, új elhelyezési lehetőségeket teremteni és ezáltal új munkásokat beállítani. A német ipar által évenként felszívott új munkáerőtömegek száma a félmilliót éri el. Ehhez hasonlók a viszonyok Amerikában is.

„Az Egyesült Államok ércbányáiban a munkások évi teljesítménye 1880-ban kb. 200 tonnáról, 1919-ben 1306 tonnára emelkedett; a rendelkezésükre álló mechanikai felszerelés nem egészen 1 lóerőről 8 lóerőre emelkedett. Az emberi teljesítmény a hatszorosára, a gépi a nyolcszorosára emelkedett. A munkabérek 23 vezető szerepet játszó iparvállalatnál 1914-től 1924-ig 163 százalékkal emelkedtek, míg az általános ár-emelkedés csak 63% volt.”

A racionalizmus és az emelkedő munkabérek ilyenformán az iparilag fejlődő országok szimpotomikus jelenségeivé váltak. A háború előtti utolsó év óta a vasárak — 120—125%-ra az index — 145—150%-ra és a munkabérek 160%-ra emelkedtek és ma már általánosságban azzal számolnak, hogy a reál-bérek emelkedése 80 év alatt 100 százalékra rugott. Hogy azonban a munkások helyzete más szempontból is javult, azt legjobban bizonyítja az, hogy míg Ermanski szerint 1871-ben 38¼ év, addig 1885-ben 48¼ év volt.

Ha már most a bérek emelkedése ennyire konzekvensen felmenő irányt mutat és a munkások helyzete is ilyen mértékben javult, ugye egy nem tulajdonítható egyes egyedül a munkásmozgalmak eredményének, amelyek elvégre szintén nem légtüres térben mozognak, ha-

nem a kereslet és a kínálat törvényeinek vannak alávetve. Nyugodtan állíthatjuk tehát, hogy a folyton haladó racionalizálási processzus, hatalmas munkaerőket szabadít fel és azokat egy még sebesebb iramban növekvő kereslet tel-

jesen felszívja. Jellemző példa ezen növekvő fogyasztásra az, hogy a romániai drótipar ma két hét alatt több huzalt állít elő, mint anno 1800 egész Németország és hogy a világ kereskedelme ezen idő alatt százszorosára emelkedett.

Hat milliárd hitelt kapnak a mezőgazdák

300 millió font sterlinget ajánlott fel egy angol-francia konzorcium

A kormány hatmilliárd kölcsönt folyósít a mezőgazdák-nak. A kormánynak egyik főgondját képezi a tavaszi mezőgazdasági kampány finanszírozása. A Banca Națională épen ezért elhatározta, hogy tárcájának 25 százalékát, vagyis mintegy hatmilliárd leit fordít a mezőgazdaság támogatására.

Ezenkívül tekintettel arra, hogy az állam által a belföldi szállítóknak fizetett adósságok nagyrésze, legalább 70 százaléka amugy is visszafolyik a Banca Naționalăhoz, miután a szállítók váltóadósságaikat ebből az összegből rendezik, ezt a tekintélyes összeget is a mezőgazdaság támogatására szánja a Nemzeti Bank.

Egy angol-francia konzorcium különben ajánlatot tett a kormánynak, melyben közli, hogy egy Romániában felállítandó mezőgazdasági hitelintézet finanszírozásában hajlandó résztvenni. Ez ajánlat szerint a külföldi érdekeltség a romániai mezőgazdasági érdekeltségek támogatására alakuló hitelintézet részére 300 millió fontsterlinget hajlandó lejegyezni.

Kormánykörökben ez az ajánlat nagy optimizmust idézett fel. A kormánynak elhatározott szándéka ugyanis, hogy az ország mezőgazdasági színvonalának emelése érdekében már a tavasszal nagyobb tevékenységbe kezd.

Az Erdélyi Bankszindikátus elejtette az országos magyar bank ügyeit

A Bankszindikátus igazgatósági ülése

Az Erdélyi Bankszindikátus igazgatósága kedden délután tartotta meg ülését Kolozsváron a Kolozsvári Takarékpénztár Rt. tanácstermében. A gyűlésen Gyárfás Elemér dr. szenátor elnökölt és azon a szindikátus igazgatósági tagjai majdnem teljes számban voltak jelen.

Az igazgatóság az ülésen elismeréssel vette tudomásul, hogy az adótörvény 24-ik szakaszának hatályon kívül helyezése érdekében megindult akció eredménytelennel kecsegtet. Tudomásul vette továbbá a tanintézeteknél megejtett revíziók eredményét, E revízió a tanintézeteknél már nagy mértékben befejezést nyert s igen nagy mértékben elősegítette az intézetek helyzetének tisztázását és fokozta a közönség bizalmát.

Az ülésen Gyárfás Elemér elnök részletesen ismertette a stabilizációs törvényt s továbbá azt, hogy

a Banca Națională vizleszámitolási politikája kissé enyhült, amennyiben az 1927. évi 26 millió hitellel szemben a mult évben közel 90 millió lejt folyósított a Szindikátus tagjainak.

Az ülés egyik legfontosabb tárgya az országos magyar bank kérdése volt. A Szindikátus vezetői megállapították, hogy azokat az altruista célokat, melyeket a kisemberek segítése céljából a közvélemény sürget kizárólag a hitelszövetkezetek szövetsége tudja megvalósítani a kötelekbe tartozó 400 szövetkezet után és ezért a Szövetség érdemli meg a legteljesebb erkölcsi és anyagi támogatást.

Megállapította a Szindikátus, hogy

a tervbevett nagy magyar bank létesítésének előfeltételei ma még teljesen hiányoznak s mint-hogy minden ilyen kísérletezés csak az erők szétforgácsolására vezetne, a Szindikátus igazgatósága a tervet levette a napirendről.

Tudomásul vette azonban, hogy előkészítő munkálatok folynak egy Temesváron, esetleg Bukarestben felállítandó magyar pénzügyi intézet létesítésére. E terveket elvileg helyesnek találta és az új intézetek létesítéséhez teljes támogatását helyezte kijátásba.

Sumele depuse la Banca Comercială și de Credit din Târgul-Mureș, au trecut peste 20 milioane

Banca Comercială și de Credit din Târgul-Mureș, după cum se poate constata și din bilanțul publicat, este foarte bine condusă, întreprinzând o politică bancară reală în anul trecut.

Institutul, care intră în al 59-lea an, fondat cu cinci milioane lei, și-a urcat fondul de rezervă la 2.385.933 lei, iar al pensilor la 336.428 lei. Astfel capitalul propriu i-se cifrează la 8.022.361 lei. Depunerile anul trecut i-s-au cifrat la 20.565.484 lei.

Banca anul trecut a realizat un profit net de 870.536 lei, care împreună cu reportul din anul precedent, se cifrează la 1.170.494 lei.

A fűszer- és gyarmatáru-piacon meg- élénkült a forgalom és kedvező az inkasszó

Közvetlen, a husvétüi ünnepek után az üzlet normális mederbe terelődött, majd ezen a héten jelentékenyen megélénkült. Állítólag a kölesön kedvező hatását már lehet érezni az inkasszóban. A piac különösen a tavaszi cikkek iránt érdeklődik: a festék-, kence-, ecet-, ecetsav- és kocsike-nősüzet erősen fellendült. Ezen a héten már kezdetét vette a pünkösdi-üzlet s a piacon ezért további jelen-tékeny szilárdulásra lehet számítani. Megélénkült a kávéforgalom, ezzel szemben hüvelyekben gyengébb ke-reslet tapasztalható.

Cukor: (gyári árak) kristály 33.69, süveg és por 34.69, kocka 36.44, (nagykereskedői árak) kristály 34.50 (készpénz), süveg 36, kocka 37, (hi-telre 50 banival drágább). A cukor ára tehát továbbra is változatlan. A Temesvári Hirlap a napokban ugyan elsőnek számolt be a most folyó cu-koripari tárgyalásokról, melyek való-szinűleg azt eredményezik, hogy jö-vő év januárjától a cukor árát 2 lej-jel leszállítják, ennek azonban magá-tól értetődőleg semmi hatása sincs a piacon. Meg kell jegyezni, hogy a cukor a kereskedő számára még ma is a legrosszabb cikk, amit csak kény-szeredetten ad el, hogy vevőit meg-tartsa.

Kávé: Rio 99—102, Santos 118—125, Salvador 140—150, Matagalpa 165—170, Maragouype Santos 160—170, nemes Maragouype 212—220. A Rio és Santos erősen szilárdul, anélkül azonban hogy nagy kereslet lenne bennük. A jobb kávék iránt jó-val jelentékenyebb az érdeklődés, különösen nagy kereslet nyilvánult meg a Salvadorral és a Matagalpával, valamint a Maragouypevel szemben.

Rizs: Belföldi Rangoon 18, kül-földi Rangoon 19—20, olasz Splen-don 25.20, belföldi japán 21, Patua 26—27, Bleuros 28—30, Carolini 29. Kizárólag az olasz Splendorban érez-hető drágulás, melynek ára már Olaszországban 70—75 banival emel-kedett a múlt hét végén.

Kakaó (nagykereskedő árak) City 105, Suchard 105—110, Vah Hutter 130—140, Wesaneu 110—120, fahéj 44—46.

Csokoládé: Suchard 140-148, Stoll-werk (réz) 155—160.

Hüvelyek: Bab 27—27½ lej, (nagykereskedői ár) 29—30, (detai-lista) 36—40. A hüvelyekben álta-lában nagyon csökkent a forgalom, ami különösképpen a babra vonatko-zik, mely cikkben 2—3 lejes olesób-bodás állt elő. A borsó és a lencse jobb cikkek mutatkozik. Lencséből ezidőszerint az összes készletek ki-fogytak. Borsóból éppen annyi van raktáron, amennyi kitart a szezon végéig.

Konzervfőzelék: ½ kg.-os 15.50—16.50, 1 kg.-os 30—32 lej. A fogyasz-tás rendkívül erős és ezért egyes faj-tákban nagy hiány észlelhető.

Tea: Morning 115—130, esászárké-verék 300—320, Hornimann's 425—485, Ceylon 232 (nagykereskedői ár), Orange Pecco 210—215 lej.

Szardinia: norvég egy nyolcad 7.50 lej, egy hatod 26.50, Samaral 36, Lusitania 37, ringli 21, makrellá 36—37 lej. — Hering 2700—2900 (nagy-kereskedői ár.)

Ételolaj: Sasso 140—150, Verga 92—96, Pouget 150—160 lej.

Déligyümölcs: Füge 27.50—28 lej,

narancs (sárga) 800, vérnarancs 1100, citrom 900 lej.

Gyertya II-a minőség 51—53 lej, kg.-ja. A II-a minőség a hatalmas versenyre való tekintettel lényegeseb-ben olesóbodott. Ez az árzuhanás mintegy 10—12 százalékosnak felel meg. A szekunda minőségek közül különösen a Flora és Apollo jönnek figyelembe. A jobb minőségek árni-vója nem változott. Stearin 72—73, Flora 81—83 lej.

Kence és festék: A husvét után az irányzat még szilárdabb lett. Prima lenolaj-kence nagykereskedői forga-lomban 58—62 lej, kenderolajkence 48—54 lej. Jóformán csak a belföldi áru iránt van érdeklődés, Horgany-fehér (einkweiss) 10 százalékos ár-emelkedés. Ára 41—43 lej.

Kékkő: Ára január közepétől kezdve az óriási kereslet következtében háromszázban szenvedett változást. A drágítást mindannyiszor a kartell vé-gezte. Január 12-ikén a 98 százalé-kos kékkő 10.000 kg.-ja 27.25 lej, 5000 kg. 27.50, 2500 kg. 27.75, ennél kisebb mennyiségben 28, kimérve 28.50 lej. Február 19-én 10.000 kg. 28.25, 5000 kg. 28.50, 2500 kg. 28.775, ennél kisebb mennyiség 29, kimérve 29.50 lej. Március 24-én 10.000 kg. 30 lej, 5000 kg. 30.50, 2500 kg. 30.75, ennél kisebb mennyiség 31, kimérve 31.50 lej.

Különlélek: Mogyoró 125—132, mazsola 68—72, szekfűbors 120—130, bors, egész 165—170, vanília 1650—1850, makaroni kgja 33—35, Herz-szalami 165—170 lej. A mazsola je-lentékenyen olesóbb lett. Három hét leforgása alatt kb. 14—16 lejjel esett az ára. A szekfűborsnál az emelkedés 20—30 lej.

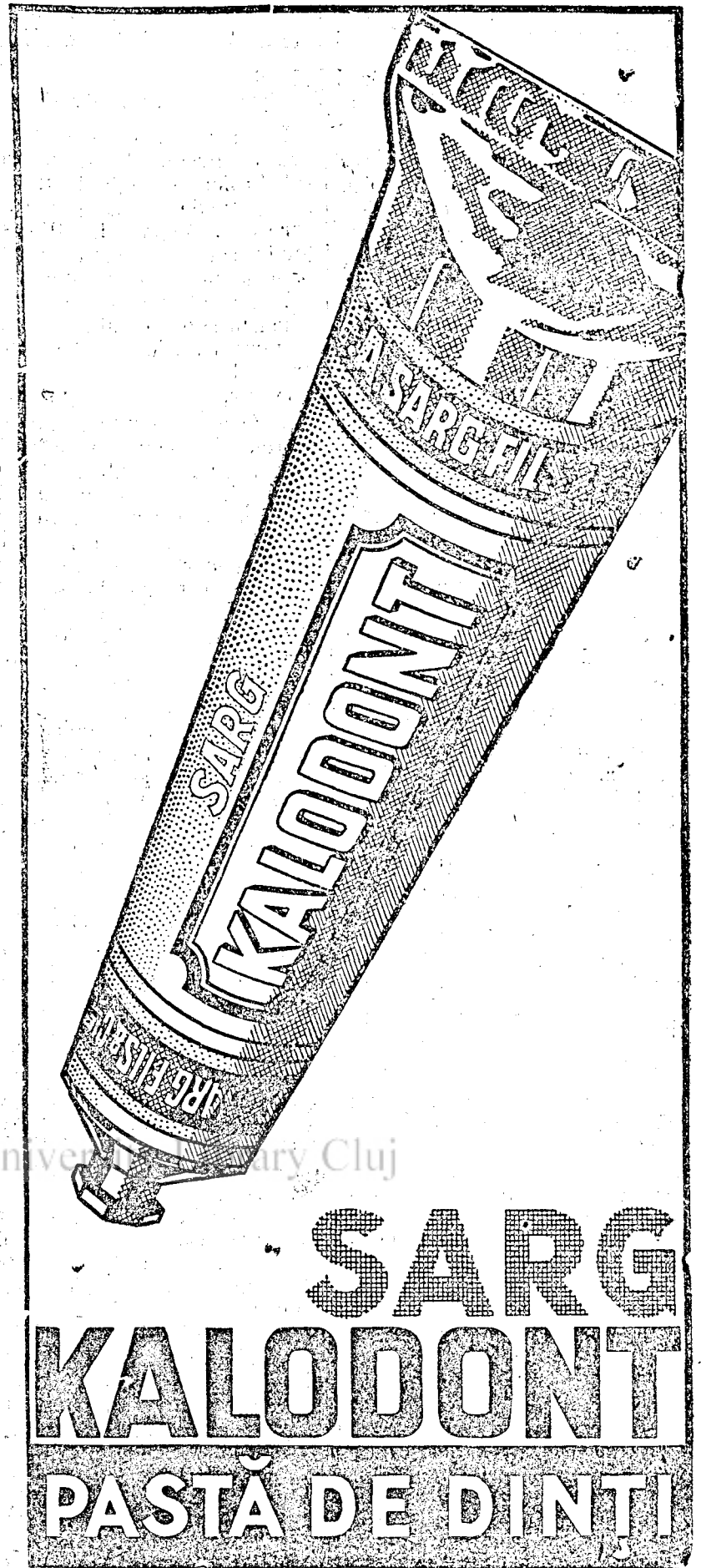
Nagyszabásu tranzak- ció készül a Bánságban

A Molinum bérbeadja szü- netelő ipartelepeit

Az Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság Arad bánsági szer-kesztőségétől

A Bánság közigazdasági kö-reit élénken foglalkoztatja egy nagyszabásu tranzakció, amely Temesvár tétlenségre kárhoz-tatott több ipartelepének mun-kaalkalmat biztosít. A Temes-vári Műmalomnak a *katonai élelmezési raktárakban elhelyezett konzerv és dobozgyá-rából és egyéb üzemeről van szó, amelyek közt jelenleg egyedül a kenyérsütőde mű-ködik.*

A Műmalom ipartelepei egy év óta szünetelnek. Mint ismeretes a Műmalom Rt. nehézségék közé jutott, amelyből részben úgy menekült, hogy a tulajdonképeni Műmalom bérbe adta a Prohászka Fivéreknek, akik a részvénytársaságban 17 százalékos érdekeltséggel bir-tak. Az ipartelepek azonban továbbra is a Molinum koncern-hez tartozó Műmalom Rt. kez-velésére maradtak és egy évvel ezelőtt kénytelenek voltak üze-müket beszüntetni. *A Molinum bérlőt keres az ipartelepekre.* A bérleti összeg meglehetősen alacsony s így valószínűleg a szóban forgó ipartelepek rövi-desen ismét megkezdik műkö-désüket.



**SARG
KALODONTI
PASTĂ DE DINTI**

Firma Wimpasing și-a redus prețurile

**„Palma“ S. A. desface în România galoșii și
șoșonii Wimpasing cu prețuri reduse**

— Dela redacția noastră din Timișoara —

Marea întreprindere *Ve-reinigte Gummiwarenfabrik Wimpasing*, a cărei repre-zentantă în România o are fir-ma „Palma“ societate pentru comerțul cauciucurilor, *Timi-șoara*, anul acesta de asemenea

a adus pe piață șoșonii și galoșii excelenți cu prețuri foarte reduse.

Șoșonii și galoșii Wimpasing sunt renumiți, fiind de o marca bineintrodusă, care s'a dovedit convenabilă atât din punctul de vedere al prețurilor, cât și a calității.

Galoșii și șoșonii sunt foarte

la modă și astfel fiecare fabri-cant le dă mare importanță,

convingându-se, că des-voltarea industriei cau-ciucului are mare rol

nu numai în privința articulelor tehnici, ci și în privința încăl-țămintelor.

Firma „Palma“ din Timi-șoara, ca reprezentantă pentru România a produselor Wimpasing, va continua să desfacă șoșonii și galoșii firmei în Ro-mânia tot cu prețuri reduse, pentru a populariza și mai mult marca excelentă.

Construirea de locuințe ieftine

de: **Dr. M. Farkas,**

directorul fabricii „Renner” și președinte la U. G. I. R. din Cluj

II.

A dispus apoi înființarea unui fond de construcții, din care, societățile cooperativede și particularii se poată obține imprumuturi amortizabile în curs de 10 ani de zile, cu dobânzi de 5%, până la concurența 1/3 din valoarea clădirilor.

Legea aceasta întocmită cu nobile intențiuni și cu mult simț economic, a rămas însă, în cea mai mare parte a ei neaplicată.

Asigurarea dreptului de liberă dispunere asupra clădirilor noi a deșteptat totuși interesul capitalului față de construcții, cari exclusiv sub influența acestei dispoziții, au luat un oarecare avânt, făcând posibilă încetarea aplicării practice a sistemului rechizițiilor și restrângerea la limite tot mai reduse a legilor asupra chirilor.

Legea pentru încurajarea construirii de locuințe din 28 Martie 1927 a abrogat în cea mai mare parte dispozițiile salutare ale legii din 1921, rămase și așa neaplicate și a menținut în vigoare numai dispozițiile ei referitoare la obligațiunea de a construi a societăților și întreprinderilor industriale. În luna Mai a anului 1927 Ministerul muncii a și invitat întreprinderile interesate ca până la finele anului 1927, să execute dispozițiile legii relative la obligațiunile lor.

În situația schimbată dela 1921, pe noi industriași ne mai interesează numai acele dispoziții ale legii, cari se referă la construirea de locuințe, pe seama muncitorilor și funcționarilor proprii.

Problema locuințelor muncitorești, față de legea din 1921, n'o soluționează nici legea cea nouă a construcțiilor, dintră ea conține în scopul rezolvării acestei probleme și atari dispoziții, cari sunt improprie de a fi aplicate și guvernul nici n'a încercat să le aplice.

Capitolul prim al legii din 1927 conține dispoziții generale, cari se referă la tot felul de construire de locuințe și deci sunt valabile și pentru locuințele muncitorești.

La articolul doi dispune, că venitul tuturor clădirilor noi construite dela 23 Iulie 1921, sunt scutite de impozitul global. Dispune mai departe că aceste clădiri, pe timp de 10 ani mai sunt scutite de toate impozitele către Stat, județ și comună, iar pe timp de 5 ani, în continuare, vor beneficia de o scutire de 75% a acestor impozite și pe alți 5 ani de una numai de 50%.

Legea scoate aceste clădiri și de sub puterea dispozițiilor legii asupra chirilor și întinde dreptul de scutire și asura adauselor de clădiri. Mai mult chiar, în cazul când adausele de clădiri, ar dubla capacitatea locativă a vechii clădiri — întreaga clădirea va beneficia de scutirea prevăzută pentru clădirile noi construite.

Dreptul la scutire trebuie justificat printr'un certificat al Casei construcțiilor eliberat în baza avizului dat de către Consiliul construcțiilor din Ministerul Muncii.

Legea votată conține numai aceste înlesniri de ordin general. Proiectul original al legii mai prevedea însă și o reducere de transport de 50% și o totală scutire vamală pentru materialele de construcție.

Legea soluționează problema construirii de locuințe pentru muncitori într'un mod cu totul original.

Obligă pur și simplu toate întreprinderile industriale, comerciale și bancare, cari lucrează cu mai mult de 100 de salariați, să construiască din fondurile proprii locuințe pe seama acestora și a familiilor lor. Legea nu ține seamă nici de situația materială a întreprinderii, nici de veniturile ei și nici de posibilitățile de a construi, ci crede a rezolvi problema cu o singură dispoziție laconică.

Este adevărat în același timp, că legea nu conține nici-o dispoziție relativă la începerea, durata sau terminarea construcțiilor, precum nici relativ la numărul locuințelor, ce ar fi

de construit anual, sau la suma ce ar fi de întrebuințat în acest scop, și nu prevede nici sancțiuni, dacă cei vizați nu și-ar îndeplini obligațiunea de a construi. Prin urmare, această dispoziție a legii nu poate fi considerată decât ca o dorință fără sancțiuni.

În ce privește întreprinderile cari lucrează cu un număr de salariați de peste 50 însă sub 100, dispozițiile legii sunt mai ample. Pentru acestea prevede gruparea lor în sindicate de construcție, pe județe și le obligă a vărsa sindicatului în scopul construirii de locuințe 5% din venitul lor net.

Sindicatele se pot grupa apoi în Uniuni și acestea pot forma chiar o centrală pe toată țara.

Sindicatele astfel înființate întocmesc statistică despre locuințele muncitorești necesare fiecărei întreprinderi din sindicat, care statistică urmează a se revizui tot la câte trei ani.

Din lipsă de material statistic, regretăm a nu fi în situația de a cunoaște precis ce anume progrese a făcut în ultimii zece ani construirea de locuințe muncitorești în țara noastră.

Întreprinderile, cari au construit locuințe pentru personalul lor

Întreprinderile miniere din *Petroșani* și *Lupeni*, au construit pe seama salariaților lor locuințe convenabile, nu numai din punctul de vedere al comodității, ci și din cel al esteticii. Minele din *Petroșani* în ultimii 4 ani, au construit 450 de clădiri, cu una mie locuințe muncitorești, stând din câte 1—2 camere de locuit și câte-o bucătărie. Această întreprindere are astăzi 1500 de clădiri cu locuințe pentru 4512 muncitori și 287 funcționari.

Au mai clădit și alte întreprinderi: fabricile de cherestea din *Poeni* și *Căldărele*, Minele de cărbuni din *Tic*, Minele de

pirit din *Arieș*, Fabrica de pielărie *Frații Renner* din Cluj, Fabrica *Vulcan*, Întreprinderea forestieră „*Carpatina*”, Fabrica de Ciment din *Turda*, Fabricile de cherestea din *Loμαș* și *Valca mureșului*, Fabrica de sticlă „*Vitometan*”, Fabrica de vase emailate „*Westen*”, Fabrica de celuloză din *Zărnești* pentru 400 muncitori, Fabrica de postav din *Prejmar* pentru 30 muncitori, *Industria Sârmei S. A.* din Câmpia Turzii pentru 62 muncitori căsătoriți și 60 necăsătoriți în valoare de 5 și jumătate milioane lei și diferite societăți petrolifere.

(Va urma.)

A Mezőgazdasági Bank magábaolvasztotta a Zilahi Ipari és Gazdasági bankot

Negyven millióra emeli alaptőkét a Mezőgazdasági Bank

A Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár a nemrég végrehajtott alaptőkeemelés után megkezdte fiókositási programjának végrehajtását. A tervbe vett fiókhálózat kiépítésének további fejlesztéseként április elsejével beolvasztotta a 37 év óta főnálló Zilahi Ipari és Gazdasági Bank részvénytársaságát. A Mezőgazdasági Bank ezen új fiókja folytatása annak

a nagyszabásu tervnek, melyet az igazgatóság már évekkal ezelőtt megkezdett. Az intézet a közeljövőben tovább építeni szándékszik hálózatát a Szamos völgyében s ezzel kapcsolatban alaptőkét is föl fogja emelni.

A Mezőgazdasági Bank szolid működésével eljutott ahhoz a ponthoz, hogy az intézetet a megnagyobbodott alaptőkének megfelelően olyan mértékben

építse ki, mely a vállalat kereskedelmi összeköttetéseit kiszélesíti.

A zilahi fiókindezett működése elé a legnagyobb várakozással tekintenek a Szamos völgyében, mert remélik, hogy a tranzakció folytán a pénzben szűkölködő Szamosvölgye tőkéhez fog jutni s így a Szamosvölgyének eddig háttérbe szorult faipara a kitermeléshez szükséges hiteleszerzéshez elsőrangú forrást nyert.

A zilahi fiókindezettnek vezetésége a következőképp alakult: Elnök Dr. Pop György szenátor, tagjai: dr. Fuchs Guidó kórházi főorvos, *Jakabffy* Izsák birtokos, *Kádár Géza* református esperes, *Róth Ernő* borkereskedő, dr. *Szabó Sándor* ügyvéd és dr. *Ruszká Ignác* orvos lettek. Az ügyvezető igazgatói tisztelet *Zilahi István* látja el, kinek neve nem ismeretlen pénzintézeti körökben, aki hosszabb ideig teljesített szolgálatot hasonló minőségben ezen pénzintézetnél.

A Brassói Népbank Rt. 60 millió lejre emeli fel alaptőkét

A Brassói Népbank Rt. április 14-én, vasárnap tartja meg az évi közgyűlését. A kibocsájtott mérlegadatai azt bizonyítják, hogy ez a tőkeerős pénzintézet az elmúlt évben is fokozatos és erőteljes fejlődésment keresztül. Az intézet, mely az utóbbi időben több ízben sikeresen emelt tőkét, ez évben

újra részvények kibocsájtását vette tervbe, alaptőkének 60 millió lejre leendő felemelése céljából, mivel a régi 15 millió lejes alaptőke a létesített négy fiókindezett megnövekedett igényeit már nem tudja kielégíteni.

Különben a közgyűlési meghívóból kitünőleg a pénzintézet három jóhírnevű vidéki pénzintézettel folytatott eredményes fúziós tárgyalásokat.

A megjelent mérleg szerint az összes üzletágakban egyformán szép haladás tapasztalható. Különösen feltűnő betétállományának 152 millió lejre történt gyarapodása, ami fényesen igazolja a bizalmat és lehetővé tette, hogy az intézet hitelek igénybevétele nélkül saját erejéből prosperálhasson.

Az évi összeforgalom 3 milliárd lejt tett ki, a kifizetett tiszta nyereség pedig 4.471,000 lejt ért el.

Az intézet vezetősége élén *Martos Béla* vezérigazgatóval nagy körültekintéssel törekszik a céltudatos és jól megfontolt tőkeösszpontosítás keresztülvételére, melynek Brassó és a szomszédos vármegyék hitelviszonyaira feltétlen kedvező hatása lesz.

Olvassa a „Lemnul“-t

Értesítés. Értésitem a mélyen tisztelt vevősözönységemet, hogy az összes tavaszi ujdonságaim, különösen kiemelve a
Burberry Gabardin Trench-Coat-ok
kész Homespuns sport-öltönyök
és mértékosztályom legújabb angol szövetei nagy választékban megérkeztek.
NEUMANN M.
férfi- és fiu ruhaáruháza, Cluj, P. Unirii (Fötér) 14.

Adunarea generală a Casei Generale de Economii S. A. din Sibiu

Fuziunea cu instituțiile financiare Banca pentru Industrie și Comerț s. a. din Reghin și „Carpathia“ din Cluj

În 5. Aprilie a. c. a avut loc adunarea generală ordinară a Casei generale de economii s. a. din Sibiu, cel mai puternic institut financiar săsesc din Ardeal. Adunarea generală a fost prezidată de d. deputat Dr. Hans Otto Roth, care în discursul său de deschidere al adunării generale evidentăază activitatea deosebită a acestei mari instituții financiare. În discursul său

d. Dr. Hans Otto Roth subliniază activitatea frumoasă a dlui director general Dr. Bergleiter, care în acest an jubilează zece ani de când stă în fruntea acestei institut,

pe care îl conduce cu atâta înțelepciune și pricepere.

În raportul direcțiunii dl. dr. August Gmeiner, directorul acestui institut arată activitatea și rezultatele anului trecut, la care au contribuit nu numai institutul central dar și celelalte instituții fuzionate cu Cassa Generala de Economii S. A. în decursul celor doi ani din urmă.

Rezultatele frumoase împreună cu bilanțul băncii l'am pu-

blicat și noi în numărul trecut al ziarului nostru.

Adunarea generală votează și declară fuziunea acceptată Casei Generale de Economii din Sibiu cu instituțiile financiare Banca pentru Industrie și Comerț S. A. din Reghin și a Carpathia din Cluj.

Cu această fuziune puternicul institut financiar își lărgeste activitatea și în regiunea Valea Mureșului.

Adunarea generală procedând la alegerea noului Consiliu de Administrație și Comitetul de Censori a ales în consiliu următorii membri: Max Tschurl, Emil Eitel, Friedrich Müller, Richard Rieger și Iosif Jikeli, iar în comitetul de supraveghere au fost aleși dnii: Iuliu Baumann, Iuliu Frontas, Dr. Herman Jekeli, Ernest Lüdke, Dr. Victor Nesch, Mihail Ongyert și Robert Phleps.

Excelentul rezultat, pe care la înregistrat institutul, se datorește priceperii dlui director general Dr. Bergleiter, care ajutat de dl. director Dr. Aug. Gmeiner, a condus institutul, cu multă pricepere clubială.

A kolozsvári Kishitelbank és Takarékpénztár egy évi üzleti mérlege

A kolozsvári Kishitelbank és Takarékpénztár, amely két évvel ezelőtt alakult meg, e hó 19-én tartja meg közgyűlését.

Az ez alkalomból közzétett mérleg az altruista alapokon nyugvó hitelintézet örvendetes megerősödését dokumentálja.

Tavaly az intézet 1758 kölcsönt folyósított, 20,939.034 lej összegben, minek következtében a váltótárca 7,373.141 lejre emelkedett. A kihitelezési kamatlábnak progresszív alapra való leszállítását már a múlt évben megkezdték. A kamatszázalékot 11%-ról 10-re, 13-ról 12-re, 15-ről 13-ra, és 16-ról 14-re szállították le az egyes kihelyezések szerint. A betétek tavalyi állapothoz képest nagy fejlődést mutatnak, ellenére annak, hogy más tőkeforrásokra való tekintettel ezt az üzletágot az intézet nem favorizálta.

Az intézet a vidéken expozitúrákat fog beállítani, hogy a

kolozsvári körzetben kívül álló zsidó kisemberek hitelszükségletét kielégítse, sőt értesülésünk szerint tervbe vették a hitelnyújtásnak minden felekezeti kisiparosra való kiterjesztését is. Érdekes, hogy a peresített követelések átvizsgálása után 3559 kölcsönből csak három olyan tétel volt, 13.900 lej összegben, melynek száz százalékos behajtása esetleg vitás volna. Az alaptőke-emelési munkálatok tervszerűen haladnak előre, amennyiben a végrehajtása alakult szindikátus az elmúlt évben 525.885 lej összeget fizetett be.

A mérleg tanúsága szerint a múlt évben a nyereség 87.515 lejt tett ki. Ebből három százalékos osztalékra 15.000 lejt adnak ki, a tartalékalap gyarapítására 60.000 lejt fordítanak, míg a fennmaradó 12.515 lejt a jövő évi nyereségszámlára visznek át.

Banca Generală Maghiară eșuată

Sindicatul băncilor ardelenene contra înființării noii instituții

Ziarul „Ardealul Economic“ a arătat la timp, inițiativa luată de unii fruntași ai partidului maghiar, în adunările din toamnă, de a se înființa

o bancă generală a ungarilor din România, care să ia sub tutela ei toate

întreprinderile financiare existente.

După multe și lungi chibzueli însă, factorii economici și financiari ai partidului maghiar, cari sunt în fruntea sindicatului băncilor maghiare ardelenene au reușit să convingă pe toți fruntașii partidului, că

o astfel de bancă, nu ar da rezultatele asteptate,

și că ceea ce se aștepta de pe urma înființării acestei bănci, se poate tot atât de ușor realiza prin instituțiile bancare existente.

Fruntașii sindicatului bancar maghiar au sfătuit partidul, ca să dea mai mare importanță mișcării cooperative

pe urma căreia se pot obține

cu mult mai multe rezultate pe tărâm economic, decât prin banca proiectată.

Fruntașii partidului maghiar, par a se fi lăsat convinși de argumentele ce li s'au adus, cu toate că

preparativele pentru înființarea băncii proiectate sunt încă în curs,

atât la București cât și la Timișoara, care a fost desemnată ca sediu al noului institut bancar.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár közgyűlése

A közgyűlés kimondotta a Szászrégeni Ipari és Kereskedelmi Bank Rt. és a kolozsvári „Carpathia“ pénztintézetekkel való fuziót — Dr. Hans Bergleiter vezérigazgató tíz éves jubileuma

A nyolcvanadik üléstévébe lépő Nagyszebeni Általános Takarékpénztár r. t. Dr. Hans Otto Roth képviselő elnöklete alatt e hó 5-én tartotta meg ezidei rendes évi közgyűlését.

A közgyűlés elé az igazgatóság beszámolóját Dr. August Gmeiner igazgató terjeszté elé, amelyet a közgyűlés elfogad.

A beszámolóban bejelenté a pénztintézetnek a Szászrégeni Ipari és Kereskedelmi Bank Rt. és a clujii „Carpathia“ pénztintézetekkel való fuzióját, amelyhez a közgyűlés hozzájárul.

Dr. Hans Otto Roth elnök megnyitó beszédében elsősorban az intézet élén álló dr. Bergleiter vezérigazgató kiváló érdemeire mutat rá, aki az idén tölti be az intézet élén való működésének 10 éves évfordulóját. — A közgyűlés Bergleiter vezérigazgatót tíz éves jubilálása alkalmából igen meleg ünneplésben részesítette.

A közgyűlés alkalmával közzétett mérleg tanúsága szerint ez a szolid és rendkívül kiter-

jedt üzletkörrel rendelkező pénztintézet a múlt év folyamán rendkívül hatalmas mértékben erősödött meg.

A közgyűlés meglepedéssel vette tudomásul az igazgatóságnak azt a jelentését, hogy a szárazság következtében inséges napok elé néző német telepek részére a nagy német bankok hozzájárulásával több, mint százmillió lej hosszulejáratu olcsó kölcsönt közvetített.

A közgyűlés új igazgatósági tagokká: Max Tschudl, Emil Eitel, Friedrich Müller, Richard Rieger, Iosif Jikeli, felügyelőbizottsági tagokká: Dr. Julius Baumann-t, Julius Frontast, Dr. Herman Jekeli, Ernest Ludecke-t, Dr. Victor Nesch-t, Michel Ongyert és Róbert Filips-t választotta meg. Együttal köszönetet mondott Dr. Bergleiter vezérigazgatónak és Dr. August Gmeiner igazgatónak, akiknek körültekintő működése ez évben is olyan nagyszerű eredményt biztosított a részvényeseknek.

Reglementarea fabricării și vânzării băuturilor spirtoase

Instituirea comisiei de studii

Pentru studierea lucrărilor preliminare în vederea întocmirii unui proiect de lege pentru regimul băuturilor spirtoase s'a constituit o comisiune formată din următorii membri:

Dr. Al. Zaharia profesor universitar. Dr. Șt. Laday din partea Consiliului Legislativ. Dr. Theodor Fischer deputat. M. Iosifache, I. Theodorescu și Șt. Ardeleanu din partea Ministerului de Domenii. Cezar Popescu din partea Ministerului de Industrie și Comerț. Dr. Șt. Caragea din partea Ministerului Sănătății. Th. Marinescu din partea Ministerului de Interne. C. R. Mircea din partea Camerei de Comerț din București. L. Dragomir din partea Sind. Viticole. M. Dr. G. Gheorghiam, I. Marcovici și Dr. I. Popa din partea Sind Spiritului. Dr. Radu Grigorcea ca reprezentant al fabricelor din Bucovina. M. Paraschivescu avocat, fost director general în Ministerul de Finanțe. Șt. Stanescu secretar general al Ministerului de Finanțe. Șt. Bogdanescu subdirector gene-

nant. Roman Ionescu subdirector, ral din partea Ministerului de Finca secretar al comisiei.

În comisie, după cum constatăm, au fost numiți și dnii Dr. Șt. Laday, cunoscut eminent jurist și fost avocat în Cluj, care a contribuit în mare măsură la codificarea legilor în timpul Consiliului Dirigent.

Numirea dlui C. R. Mircea, senator, din partea Camerei de Industrie și Comerț de asemenea a fost bine nimerită, dsa fiind totodată și director general la UGIR și ca atare având legături cu fabricanții.

Sindicatul Spiritului fiind de asemenea reprezentat prin trei membri excelenți în comisie, desigur va reuși de asemenea să contribuie la alcătuirea unui proiect bine chibzuit, care să scoată industria spiritului din actualul impas, având în vedere atât interesele fiscului, cât și ale consumatorilor, fabricelor și depozitelor vizate.

Olvassa a

Lemnul-t

Discuțiile în jurul tarifului vamal

de **Iacob Peptea**,
secretar general la U. G. I. R. Cluj

V.

Ce pugube ar fi trebuit, să suportăm, dacă n'am fi avut o producție industrială atât de viguroasă și-ar fi trebuit să importăm și mai mult?

Singura politică economică sănătoasă pentru noi nu poate fi deci alta, decât aceea de a căuta să păstrăm mai înainte de toate gradul de industrializare la care am ajuns deja și pe urmă a stimula producția industrială actuală spre o dezvoltare cât mai înfloritoare, făcând importul — după puțină — cu totul superfluu, ori contrabalansându-l cu un export de produse industriale cât mai mare. Ori, mijlocul prin care putem ajunge la acest rezultat dorit de toată țara este — pe de-o parte — sprijinul ce trebuie acordat de către consumatorii indigeni produselor indigene și pe de alta — protecția vamală împotriva concurenței străine iloiale.

Numai în aceste condițiuni vom fi în stare a face față — stimulând bine înțeles la maximum de capacitate și exportul de produse agricole — îndatoririlor grele ce am luat asupra noastră prin împrumuturile deja contractate și cele ce vom mai contracta în străinătate.

Din cele aproape 6¹/₂ miliarde lei datorice publică plătită în anul 1929 (vezi bugetul pe anul 1929), cel puțin 5 miliarde lei va trebui să le plătim străinătății. Cu ce le vom plăti, dacă nu vom tinde către o balanță excedentară a comerțului nostru exterior cel puțin până la concurența acestei sume. Ori, asemenea excedente nu vom putea atinge decât încurajând atât producția industrială cât și cea agricolă, să facă toate eforturile de cari sunt în stare pentru a reduce importul și a spori exportul produselor indigene.

Mai au apoi astfel de obligațiuni de plată și întreprinderile particulare. Și mai trebuie să ne gândim și noi la o acumulare de capital indigen, cât de modestă, pentru a ieși — după puțină — cât mai curând din situația de tributari ai capitalului extern.

Toate aceste considerațiuni de politică economică reală, pledează pe lângă o protecțiune vamală cât mai eficace a producției indigene și împotriva acelorora, cari apărând interesele producției agricole, găsesc de cuviință a ataca protecția vamală a producției industriale, invocând mai cu seamă caracterul de stat agricol al țării noastre și prețurile mondiale ale produselor industriale. Nu vreau să fiină, însă, seamă de condițiunile mai grele în cari industria indigenă este nevoită a produce și nici de faptul, că industria indigenă este la rândul ei — și cea mai mare consumatoare a plusurilor produselor agricole.

VI.

Chestia tarifului vamal mai are însă și alte două laturi tot atât de importante ca și latura financiară de care am făcut mențiune mai sus.

Și anume una fiscală și alta socială.

Din cele 1/5 miliarde lei, cât reprezintă valoarea producției industriale, bunăoară, o sumă imprecizabilă — probabil însă foarte importantă — sub diferite titluri și în mâna a diferiți contribuabili constituie

1. Din impozitul mobilier și cota lui adițională de	1.020,000.000 lei	$\frac{2}{5} = 408,000.000$ L.
2. Din impozitul comercial și industrial de	1.400,000.000	$\frac{1}{2} = 700,000.000$ "
3. Din impozitul pe salarii (212.000 angajați) de	1.700,000.000	$\frac{1}{3} = 566,000.000$ "
4. Din impozitul profesional (meseriași) de	250,000.000	$\frac{1}{2} = 125,000.000$ "
5. Din impozitul global de	1.100,000.000	$\frac{1}{2} = 550,000.000$ "
5. Din amenzi și rămășițe de	272,000.000	$\frac{1}{4} = 68,000.000$ "
Din totalul impozitelor directe de	7,862,000.000 lei	2,417,000.000 L.

deci cam 30%.

(Va urma).

Legile vamale se unifică

Anteproiectul modificării legii vămilor pe lângă unificarea legilor, prevede și simplificarea formalităților

Coletele postale vor fi vămuite și la domiciliu

Amenzile reduse, se vor putea transforma și în pedeapsă cu închisoarea

— Dela redacția noastră din București —

Ziarul „Ardealul Economic” a anunțat, că guvernul căutând să modifice legea vamală, intenționează să unifice toate legile vamale, reglementând și funcționarea oficiilor vamale.

În sensul lucrărilor de până acuma întregul sistem de vămuire la frontieră va fi modificat, pentru ca pasagerii să nu mai fie nevoiți să piardă ore întregi în așteptare.

Se vor face vămi comune cu țările limitrofe așa că formalitatea va fi făcută o singură dată și nu de două ori ca până azi. Personalul vamal de frontieră va fi selecționat.

O altă inovație vor fi creditele vamale pentru industriași.

Constatându-se că unele mărfuri — deși luate în țară — au nevoie de o perfectare ce nu se poate face decât în străinătate — noua lege va permite exportul acestor mărfuri fără plata taxelor vamale.

bază impozabilă pe seama Statului și a celorlalte administrațiuni publice; câtă vreme din cele 126 miliarde lei cât reprezintă valoarea produselor agricole mai bine de jumătate se consumă de către însuși producătorii lor, fără a mai constitui vre-o bază impozabilă.

Stânjenirea producției industriale, deci, care în toate fazele ei este producătoare de venit și pentru așezămintele publice — ar însemna și reducerea veniturilor acestora, deci — în ultima analiză — o stânjenire a funcționării normale a aparatului administrativ al Statului însuși.

Din veniturile bugetare prevăzute pe anul 1929, cu aproximație, putem indica următoarele sume ca fiind de proveniență din angrenajul activității în legătură cu producția industrială:

de două ori taxele vamale ca amendă pentru contrabanda făcută prin vamă, de patru ori taxele pentru contrabanda prin alte locuri decât punctele vamale. La greșelile de declarare la vamă amenda va fi odată taxele pentru greșelile de greutate, de două ori pentru greșeli de articole vamale. În afară de aceste amenzi, taxele vamale vor trebui plătite integral.

Toate amenzile vamale vor putea fi transformate în închisoare.

Procesele verbale de contrabandă trebuiesc aprobate de minister. În general toate formalitățile vamale vor fi simplificate. De exemplu

coletele postale vor putea fi vămuite la domiciliu,

economisindu-se prin aceasta, vreme și bani. Chiar funcționarul vamal va putea face declarația de import și nu va mai fi nevoie de declarant pentru aceste colete.

Congresul comercianților din Ardeal are loc în 21 l. c.

Congresul comercianților din Ardeal, anunțat pentru a 2-a zi de Paști, a fost amânat, din lipsa de timp suficient pentru o temeinică organizare și s'a hotărât definitiv ca acest congres să se țină Dum. 21 Aprilie la ora 10 dim., în sala festivă a Primăriei.

Asociația negustorilor din Satu-Mare a invitat la acest congres pe prefectul județului, d. dr. Andrei Dobosi, pe parlamentarii județului, precum și pe consilierii comunali în frunte cu primarul.

Programul debaterilor acestui congres cuprinde următoarele probleme interesante cu raportorii lor:

Richard Kun (Timișoara), președintele Asociației va expune raportul său: *Politica Asociațiilor comerciale din Ardeal.*

Zoltan Weiss (vicepreședintele Asociației, Satu-Mare): *Revendicările de ordin general ale comercianților.*

Deputatul dr. Arpad Paal (Cluj): *oPolitica și întărirea comerțului.*

Marcel Facher (Satu-Mare): *Stabilizarea, creditul, vama și politica transporturilor.*

Dr. I. Fried (Oradea), secretarul general al Asociației negustorilor: *Statul și comuna față de interesele comerțului.*

Dr. Andrei Tanoda, (Satu-Mare): *Procesele de faliment.*

Alfred Palmher (Brașov): *Justa reprezentare a intereselor negustorilor.*

Dr. Ernst Lany (adv. Satu-Mare): *Problemele sociale ale Asociației comercianților.*

Dr. Iosif Fischer (Satu-Mare): *Interesele micilor negustori.*

S'au anunțat până acum să participe la acest congres, negustorii din Sighetul-Marmăției, Careii-Mari, Baia-Mare, Oradea, Zalău, Valea lui Mihai, etc.

La expedierea mărfurilor industriași vor fi creditați cu valoarea taxelor ce ar trebui plătite,

urmând ca la readucerea lor în țară, această creditare să fie anulată.

Față de dese contrabande și contravenții descoperite în ultimul an, comisiunea care lucrează la modificarea legii vămilor, a introdus un principiu nou care se crede că va stăvilii aceste contravenții și va pune și capăt criticilor, ce se aduc organelor vamale, privitoare la regimul amenzilor.

Pe viitor

nici o reducere de amendă vamală nu va mai putea fi acordată

de ministerul finanțelor sau direcțiunea vămilor. Reducerile de amenzi sau anulările de procese verbale de contravenție vor putea fi acordate numai de justiție.

În schimb

amenzile vor fi mai mici,

BEREA
Az „**URSUS**” este excelentă
sör a legjobb

A legjobb cipókrém

a

GLADYS

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNACFabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

„CARMEN“

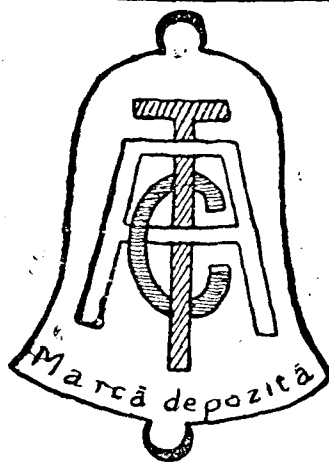
FABRICA DE GHETE SOCIETATE ANONIMĂ
ORADEA

Ajânja noi lux, trotteur és gyermekcipő gyártmányait

Adresa telegrafică „CARMENSHOE“

Prima Fabrică de Electricitate Română S. A.
Első Romániai Elektromosgyár Rt.
Cluj-Kolozsvár, III., Strada Călugărițelor No. 1.
(Apăca-utca, Erzsébet-fürdő.)Saját gyártmányu szerelési és
magasfeszültségű anyagok. Mü-
szerek: Hartmann & Braun.
Szénkefék: Sächsische Dina-
mobürstenfabrik. Motorok!
Bayerische Motorenwerke

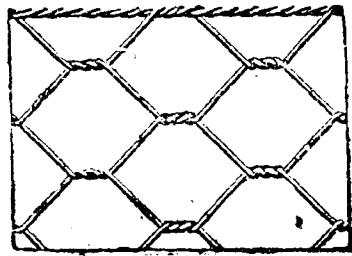
Adr. Telegr.: RELAIS. - Sürgőnycim: RELAIS

Cu această marcă este prevăzută
fiecare obiect de argint și lux fa-
bricat în fabrica„TACĂMUL“ din
CLUJ.

Finetă de 800!

Fabricațiile se pot procura în prăvăliile de
bijuterii mai bune. Numai pentru revânzătorii.
„Tacămul“ fabrică de argintării. Cluj,
Str. N. Iorga No. 11/A. — Telefon: 4-82.
Adresa telegrafică: „Tacămul“Ardealul Economic
Erdélyi Közgazdaság

hirdetési árai:

Cimlapon cm²-ként Lei 20'—
Szöveg között cm²-
ként — — Lei 15'—
Többi hirdetési ol-
dalon — — Lei 10'—
Egy garmond sor Lei 80'—Többszöröcsavart (hatsarkos)
horganyozott sodronykerítés-
fonatok, mindenféle sodrony-
szövetek, horganyozott tűs-
készhuzal, vas- és rézbutorok,
sodronyágybetétek a legelő-
nyösebb arakban beszerez-
hetők:

Pásztori & Heftmann

Braşov,

sodronyáru, vas- és rézbutor-
gyárában.Gyár: Hátulsó-ucca 66. Tele-
fon: 481. Mintaraktár: Kórház-
ucca 32. Telefon: 428.

Citiți

„Lemnul“

Kolozsvári Takarékpénzt.
és Hitelbank Részvénytárs.

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-tér) 7.

Fiókjai: Dés, Bicsőszentmárton, Gyulafehérvár
Marosvásárhely és Nagyváradon. — ::

Saját tőkéi 85 millió lei

Minden banküg-
yvet legelő-
nyösebben
végez.Áruraktárai
a vasut
mellettEngedélyezett
devizahely.Betéteket
elfogad

„Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság”

Organ al Industriei, Comerțului și Finanței din Ardeal și Banat. —: Erdély és Bánát ipari, kereskedelmi és pénzügyi szaklapja

Redacția și Administrația: — Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Strada Minerva No. 7. :: Telefon: 4-44.

Director și răspunzător:
Igazgató és felelős szerk.: } TRAIAN CHIRILĂ

Abonamente — Előfizetési árak:

Iară pe un an . . .	{	Pentru particulari, comercianți și industriași	1200 lei
		Pentru bănci și instituțiuni financiare	2000 lei
Bellöldön egész évre	{	Magánosoknak, kereskedők és gyárosoknak	1200 lei
		Bankoknak és pénzintézeteknek	2000 lei
		Pentru străinătate	1500 lei.
		Külföldre	

Jumătate an	{	600 lei
	{	1200 lei
Féleure	{	600 lei
	{	1200 lei

Anunțuri — Hirdetések:

Pagina l. a. cm ²	}	20 lei
Cimlapon l. oldalon cm ² -ként		
In text	}	15 lei
Szövegdal		
Un sir garmond	}	80 lei
Egy garmond sor		

Industria Textilă Arădană Soc. A.

Telefon: 7-58.



Cea mai mare fabrică
de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb
textilgyára Arad.



Telefon: 7-58.

Aradi Textilgyár Részvénytársaság

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA,
COMERT ȘI INDUSTRIE

Capital și rezerve
Lei 70,000.000

Sediul Social: Satu-Mare.

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI
MIHAI.

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.
Soc. Anon. Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare

Fogalom

a közönség körében az a tisztaság rend és
előzékeny kiszolgálás, melyet

20% engedmény

adása mellett nyújtunk ezen lap előfizetőinek.

Legolcsóbban

nálunk élkezhetsz, mert olcsó árainkból külön
kedvezményképpen (P 1.50-es menüt kivéve)

10 %

engedményt adunk.

Semmi

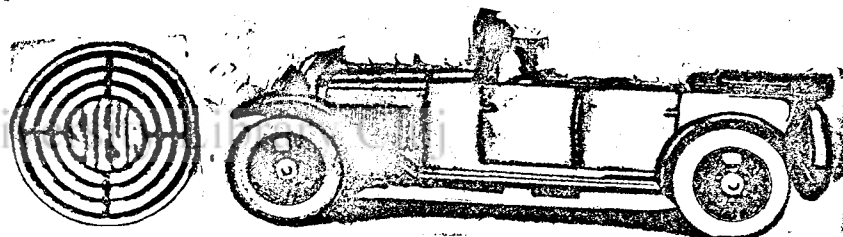
költsége sem az érkezőkor, sem az elutazáskor,
mert szemben vagyunk a **Keleti Pályaudvarral**.
Magyaros vendégszeretettel várjuk családi szálló-
dánkban.

Grand Hotel **PARK** Nagyszálloda

BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10. szám.

Minden versenyen vezet, tartósságban utolérhetetlen a

XII. típusu



STEYR-autó!

Tekintse meg és kérjen árajánlatot
a vezérképviselőtől!

Igen előnyös fizetési feltételek!

INDUSTRIA

KERESKEDELMI ÉS IPARI R. T.

TIMIȘOARA, Str. I. C. Brătianu 3. Telefon 9-14.

Aki minőségre is súlyt
helyez

**DREHER-
HAGGENMACHER**

sört követel!

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.
Fióktintézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen

Saját tőkái **36** millió lej

Minden bankügyletet legelőnyösebben vé-
gez. — Engedélyezett devizahely. — At-
utalás a bel- és külföld bármely piacára.